

Kunnskapsdepartementet

**ANALYSE AV KOSTNADER
I BARNEHAGENE I 2007**

**Resultater fra en utvalgsunder-
søkelse**

Oppdragsrapport

27. juli 2008

Fürst og Høverstad ANS
Jac. Aallsg. 25B
0364 Oslo

Kunnskapsdepartementet

Analyse av kostnader i barnehagene i 2007 Resultater fra en utvalgsundersøkelse

Innhold:

OPPSUMMERING – SAMMENDRAG	2
1 INNLEDNING	5
1.1 Bakgrunn og mandat	5
1.2 Opplegg for kostnadsanalysen	5
1.2.1 Datagrunnlaget og behandling av data	5
1.2.2 Presentasjon/drøfting av utvalget	6
2 KOSTNADER I KOMMUNALE BARNEHAGER	7
2.1 Kartlegging av kostnader i kommunale barnehager	7
2.2 Samlede kostnader og kostnader per oppholdstime i utvalgskommunene/-bydelene	8
2.2.1 Kostnader per oppholdstime	8
2.2.2 Kostnadsutviklingen fra 2004 til 2007	11
3 KOSTNADER I IKKE-KOMMUNALE BARNEHAGER	12
3.1 Kartlegging av kostnader i ikke-kommunale barnehager	12
3.2 Samlede kostnader og kostnader per oppholdstime i de ikke-kommunale barnehagene i utvalgskommunene	14
3.2.1 Sammensetning av kostnadene i ikke-kommunale barnehager	14
3.2.2 Kostnader per korrigert oppholdstime i de ikke-kommunale barnehagene	15
3.2.3 Kostnadsutviklingen fra 2004 til 2007	17
4 SAMMENSTILLING OG ANALYSE AV KOSTNADER I BARNEHAGENE	19
4.1 Sammenstilling av kostnadene mellom barnehagetyperne	19
4.2 Hva forklarer kostnadsvariasjonene mellom barnehager?	21
4.2.1 Variasjoner mellom barnehagetyperne	21
4.2.2 Variasjoner mellom barnehager	22
5 ANSLAG PÅ KOSTNADER I BARNEHAGENE PÅ LANDSBASIS	24
6 FINANSIERING AV KOSTNADENE I BARNEHAGENE I 2007	26
Vedlegg 1: Oversikt over antall kommunale barnehager og antall oppholdstimer i de kommunale barnehagene i utvalgskommunene i 2007	28
Vedlegg 2: Oversikt over ikke-kommunale barnehager i utvalgskommunene per 15.12.2007 – antall barnehager og antall oppholdstimer, ”svarprosent”	29
Vedlegg 3: Statistisk analyse av kostnadsvariasjonene mellom barnehagene i utvalgskommunene	30

Oppsummering – sammendrag

Den foreliggende rapporten inneholder en oppdatering av analysene av kostnader i barnehagene for årene 2001 til 2006 som konsulentene Først og Høverstad har gjennomført på oppdrag fra Barne- og familiedepartementet og Kunnskapsdepartementet. Analysen tar utgangspunkt i kommunale og ikke-kommunale barnehager i det samme representative utvalget på 50 kommuner/bydeler som de tidligere undersøkelsene.

Analysen for 2007 baserer seg på følgende datagrunnlag:

- **555 kommunale barnehager** med til sammen 71,4 mill. korrigerte oppholdstimer. På samme måte som i tidligere år korrigeres dette bruttoutvalget for aktivitetsendringer i løpet av året og for endringer i utvalgssammensetningen ved endringer i bydelsordningene i Oslo og Bergen i 2004. Beregningen av gjennomsnittskostnader omfatter således 56,5 mill. korrigerte oppholdstimer. Dette utgjør 15,3 prosent av oppholdstimene i de kommunale barnehagene i landet.
- **386 ordinære ikke-kommunale barnehager** med 44,6 mill. korrigerte oppholdstimer. Utvalget representerer 14,2 prosent av oppholdstimene ordinære ikke-kommunale barnehager på landsbasis.
- **187 private familiebarnehager** med 5,7 mill. korrigerte oppholdstimer som tilsvarer 19,5 prosent av aktiviteten i familiebarnehager i hele landet.

Tabellen nedenfor viser gjennomsnittskostnader per korrigert oppholdstime i barnehagene i utvalget i 2007:

	Kommunale barnehager	Ordinære ikke-kommunale barnehager	Private familiebarnehager
Kostnader per korrigert oppholdstime ordinær drift	40,52	35,34	31,90
Kostnader per korrigert oppholdstime særskilt tilrettelegging	4,33	0,53	0,01
Sum kostnader per korrigert oppholdstime	44,85	35,87	31,92
<i>Omregnet til kostnader ekskl. særskilt tilrettelegging per heldagsplass:</i>			
<i>For barn 0-2 år</i>	<i>175 050</i>	<i>152 658</i>	<i>137 825</i>
<i>For barn 3-6 år</i>	<i>87 525</i>	<i>76 329</i>	<i>68 912</i>

Kostnadene i de kommunale barnehagene er i 2007 økt med 4,6 prosent for både ordinær drift og samlede kostnader. Statistisk sentralbyrå anslår prisstigningen for kommunal konsum i 2007 til 3,7 prosent. Kostnadene i de kommunale barnehagene viser altså en realøkning på rundt 0,9 prosent.

Sett i forhold til 2006 viser de ordinære ikke-kommunale barnehager med 6,7 prosent den største økningen i kostnadene per korrigert oppholdstime, mens kostnadene i familiebarnehager er økt med 4,0 prosent i 2007. I den første kostnadsanalysen (2001) var kostnadene i ordinære ikke-kommunale barnehager 18 prosent lavere enn kostnadene i kommunale barnehager. Denne forskjellen er i 2007 redusert til 13 prosent. Også familiebarnehagene har i perioden fra 2001 til 2007 vist en høyere kostnadsvekst enn kommunale barnehager og forskjellen i kostnadene er redusert fra 33 til 21 prosent.

På samme måte som i analysene for tidligere år, er det gjennomført statistiske analyser som illustrerer hvilke forhold som forklarer **variasjonene i kostnadene mellom alle barnehagene** (kommunale og ikke-kommunale barnehager) i utvalgskommunene. Analysene for 2007 bekrefter i stor grad resultatene fra tidligere år.

De viktigste variablene som forklarer variasjonene i *kostnadene til ordinær drift per korrigert oppholdstime* i barnehagene er:

- Antall korrigerede oppholdstimer per årsverk (bemanningen i barnehagene)
- Personalkostnader per årsverk
- Personalkostnadenes andel av de samlede kostnadene i barnehagene

Disse variablene forklarer til sammen 75 prosent av variasjonene.

Analysene viser at offentlige (kommunale og statlige) barnehager har høyere kostnader enn private barnehager, mens familiebarnehager har lavere kostnader, også når en kontrollerer for variasjoner i bemanning og personalkostnader.

I tillegg viser analysene at barnehagestørrelse har betydning for kostnadsvariasjonene mellom barnehagene. Store barnehager (med et høyt antall korrigerede oppholdstimer) har lavere kostnader. Dette gjelder når vi kontrollerer for familiebarnehagene som har lave kostnader og som gjennomsnittlig er betydelig mindre enn ordinære barnehager.

Utvalget for kostnadsanalysen representerer samlet rundt 15 prosent av tilbudet, målt i antall korrigerede oppholdstimer, i alle barnehager i landet. Med grunnlag i gjennomsnittskostnader per oppholdstime i utvalgskommunenes barnehager, kan vi anslå **de samlede kostnadene til barnehagene som var i drift per 15.12.2007 i hele landet** til rundt 29,299 milliarder kroner på årsbasis. Sett i forhold til et tilsvarende anslag med utgangspunkt i kostnadsanalysen for 2006 representerer dette en nominell økning på 4,1 milliarder kroner, tilsvarende 16,1 prosent. Tabellen nedenfor viser beregningen av anslaget for samlede kostnader for barnehagene etter eierforhold:

Beregning av kostnader til drift av barnehager i hele landet, kostnader på årsbasis med utgangspunkt i barnehager i drift per 15.12.2007 (kostnader i 1.000 kroner)

	Kommunale barnehager	Andre offentlige barnehager	Ordinære private barnehager	Private familiebarnehager	Sum alle barnehager
<i>Antall korrigerede oppholdstimer</i>	369 975 312	11 987 712	313 352 010	29 059 302	724 374 336
<i>Kostnader per korrigeret oppholdstime, ordinær drift</i>	40,52	40,52	35,34	31,90	
Sum kostnader ordinær drift	14 991 675	485 751	11 073 069	927 105	27 477 599
<i>Kostnader per korrigeret oppholdstime, særskilt tilrettelegging</i>	4,33	4,33	0,53	0,01	
Sum kostnader særskilt tilrettelegging	1 603 008	51 940	165 638	342	1 820 929
<i>Sum kostnader per korrigeret oppholdstime</i>	44,85	44,85	35,87	31,92	
Sum kostnader på landsbasis	16 594 683	537 691	11 238 708	927 447	29 298 528

Av den samlede økningen i kostnadene er 9,9 prosent knyttet til en aktivitetsøkning (økning i antall korrigerede oppholdstimer), mens 6,2 prosent er knyttet til en økning i kostnadene per korrigeret oppholdstime.

Etter innføring av makspris i barnehagene fra 1.05.2004 konstaterte vi i kostnadsanalysen for 2004 at foreldrebetalingens andel av **finansieringen av barnehagene** ble redusert. Fra

2003 til 2006 finner vi en reduksjon av denne andelen i alle barnehagetyperne, selv om endringene varierer fra år til år og mellom de ulike barnehagetyperne.

For 2007 ser vi at foreldrebetalingens andel av finansiering av kommunale barnehager økte noe, fra 17,8 prosent i 2006 til 18,3 prosent av de samlede kostnadene i 2007. I de ordinære ikke-kommunale barnehagene og i familiebarnehagene finner vi en ytterligere reduksjon i foreldrebetalingens andel av finansieringen av barnehagene i 2007. For ordinære ikke-kommunale barnehager er reduksjonen fra 23 til 21,4 prosent og i familiebarnehagene fra 21,6 til 19,8 prosent.

Den samme utviklingen ser vi i statstilskuddets andel av finansiering av kostnadene: I de kommunale barnehagene har denne andelen økt fra 43,8 prosent i 2006 til 47,5 prosent av de samlede kostnadene i 2007. I de ordinære ikke-kommunale er statstilskuddets andel redusert fra 59,6 til 57,1 prosent og i familiebarnehagene fra 65,1 til 63,9 prosent.

Kommunenes egenfinansiering utgjør i 2007 rundt en tredel av de samlede kostnadene i kommunale barnehager. Dette representerer en økning fra 31,9 prosent i 2006 til 33,1 prosent i 2007.

I ordinære ikke-kommunale barnehager og private familiebarnehager økte kommunenes tilskudd som andel av de samlede kostnadene i 2005 og 2006. I 2007 finner vi en ytterligere økning. For ordinære barnehager er de kommunale tilskuddenes andel av finansiering av kostnadene økt fra 14,9 prosent i 2006 til 16,7 prosent i 2007 og for familiebarnehagene fra 10,4 til 12,6 prosent.

32 prosent av de ordinære ikke-kommunale barnehagene og 14 prosent av familiebarnehagene, måtte i 2007 dekke kostnader ved å tære på sin egenkapital, dvs. at de avsluttet regnskapet i 2007 med et underskudd. Underskuddene utgjorde hhv. 1,3 og 1,1 prosent av de totale kostnadene i disse gruppene. For de ordinære ikke-kommunale barnehagene representerer dette en økning fra 1,0 prosent i 2006 til 1,3 prosent i 2007 og for familiebarnehagene en økning fra 0,7 prosent i 2006 til 1,1 prosent i 2007.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og mandat

Konsulentene Først og Høverstad ANS har på oppdrag fra Barne- og familiedepartementet og Kunnskapsdepartementet gjennomført analyser av kostnader i barnehagene for årene 2001 til 2006 med utgangspunkt i et utvalg som er representativt for barnehagene i hele landet.

Den foreliggende rapporten innebærer en oppdatering i forhold til de tidligere analysene. I utgangspunkt legges det samme grunnlaget som i analysene for 2001-2006 til grunn for å beskrive gjennomsnittskostnader og kostnadsutviklingen i barnehagene i 2007.

1.2 Opplegg for kostnadsanalysen

1.2.1 Datagrunnlaget og behandling av data

Statistisk sentralbyrå har levert grunnlagsmaterialet for kommunale og ikke-kommunale barnehager i utvalgskommunene.

Analysene i denne rapporten tar utgangspunkt i følgende datakilder:

- Fra ikke-kommunale barnehager:
 - Årsmelding per 15.12.07, med opplysninger om antall barn etter alder og oppholdstid, antall funksjonshemmede barn, antall minoritetsspråklige barn og antall årsverk.
 - Regnskapsskjema for 2007, med en spesifisering av inntekter og kostnader, samt ikke økonomisk støtte som barnehagen har mottatt fra eieren eller andre, og kommunenes suppleringer/opplysninger om omfanget av kommunal støtte til den enkelte barnehagen.
- Fra kommunene:
 - Årsmelding per 15.12.06 og 15.12.07, med opplysninger om antall barn etter alder og oppholdstid, antall funksjonshemmede og andre barn med særlige behov, antall minoritetsspråklige barn og antall årsverk.
 - Regnskapstall for 2007 iht. KOSTRA-rapporteringen.

Det er nærmere redegjort for beregning av kostnader i barnehagene i kapitlene 2 og 3 nedenfor.

Barnehagene har barn i ulike aldersgrupper og med ulike oppholdstider – som krever ulike ressurser. For å sikre at kostnadene er sammenlignbare mellom kommunene og barnehagene, må kostnadene standardiseres. Standardiseringen tar utgangspunkt i kostnader per korrigert oppholdstime. Ved beregning av korrigerte oppholdstimer brukes følgende nøkkel som er utarbeidet av Statistisk sentralbyrå:

Oppholdstid	Faktorer for barns alder
0-8 timer pr. uke = 6 timer	Barn 0-2 år: multipliseres med 2,0 Barn 3 år: multipliseres med 1,5 Barn 4-6 år: multipliseres med 1,0
9-16 timer pr. uke = 13 timer	
17-24 timer pr. uke = 21 timer	
25-32 timer pr. uke = 29 timer	
33-40 timer pr. uke = 37 timer	
41 timer og mer = 45 timer	
Ved beregning av antall oppholdstimer pr. år i barnehagene tas det utgangspunkt i at barnehagene er åpne i 48 uker (11 måneder) i året.	

1.2.2 Presentasjon/drøfting av utvalget

Kostnadsanalysen har opprinnelig tatt utgangspunkt i et representativt utvalg på 46 kommuner og fire bydeler i hhv. Oslo og Bergen, til sammen 50 "kommuner".

I det opprinnelige utvalget inngikk tre bydeler i Oslo og en bydel i Bergen. I 2004 endret Oslo bydelsinndelingen og Bergen avvirket bydelsorganiseringen. Ved beregning av gjennomsnittskostnader i barnehagene fra 2004 er antall korrigerte oppholdstimer i bydelene i Oslo og for Bergen "nedjustert", for å sikre at endringer i utvalgssammensetningen ikke påvirker gjennomsnittskostnadene og kostnadsutviklingen.

I 2006 ble kommunene Aure og Tustna slått sammen til en ny kommune Aure. I og med at de kommunale barnehagene i den nye kommunen utgjør bare rundt 0,5 prosent av det samlede utvalget, er det ikke korrigert for dette.

Tabellen i vedlegg 1 gir en samlet oversikt over kommunale barnehager og antall korrigerte oppholdstimer i de kommunale barnehagene i disse kommunene.

Tabellen i vedlegg 1 viser at det har vært forholdsvis betydelige endringer i antall korrigerte oppholdstimer fra 2006 til 2007 i flere kommuner. Det betyr at antall oppholdstimer ved utgangen av året (15.12.2007) ikke nødvendigvis er representativt for aktivitetsnivået gjennom hele året. Vi har derfor valgt å gå ut fra at antall oppholdstimer som ble rapportert per 15.12.2006 viser aktivitetsnivået fram til nytt barnehageår fra 1.08.2007. Det betyr at vi ved beregning av gjennomsnittskostnader legger antall korrigerte oppholdstimer per 15.12.2006 til grunn for 7 måneder og antall oppholdstider per 15.12.2007 for 5 måneder i 2007.

I de 50 utvalgskommunene/-bydelene var det ved utgangen av 2007 samlet **555 kommunale barnehager**, en økning med 20 barnehager i forhold til utgangen av 2006. Antall korrigerte oppholdstimer i de kommunale barnehagene har økt fra 65,6 mill. til 71,4 mill. (+8,8 prosent).

Som kommentert ovenfor korrigerer vi for endringene i utvalgssammensetningen i Oslo og Bergen i 2004 og for aktivitetsendringene i løpet av året. Etter disse korrigeringene inngår 56,5 mill. korrigerte oppholdstimer i beregning av gjennomsnittskostnadene i kommunale barnehager.

Tabellen i vedlegg 2 viser at 15 av kommunene i utvalget ikke har noen ikke-kommunale barnehager. I henhold til KOSTRA hadde de øvrige kommunene til sammen 682 ikke-kommunale barnehager ved utgangen av 2007. For Bergen har vi i analysen bare tatt med de ikke-kommunale barnehagene i tidligere bydel Arna som var med i analysene for årene før 2004. Samlet inngår **573 ikke-kommunale barnehager** med totalt 50,2 mill. korrigerte oppholdstimer i analysen. Disse representerer 84,0 prosent av de ikke-kommunale barnehagene og 86,7 prosent av oppholdstimene i utvalgskommunene.

2 Kostnader i kommunale barnehager

2.1 Kartlegging av kostnader i kommunale barnehager

I de 50 utvalgskommunene/-bydelene var det per 15.12.2007 samlet 555 kommunale barnehager med i alt 71,4 mill. korrigerte oppholdstimer (jf. vedlegg 1).

Beregningen av kostnader i de kommunale barnehagene tar utgangspunkt i kommunenes rapportering av korrigerte brutto driftsutgifter på funksjonene 201 ("basistilbudet" i barnehagene), 211 (særskilt tilrettelegging for funksjonshemmede og andre barn med særlige behov) og 221 (barnehagelokaler og skyss) i barnehagene i 2007.¹

De korrigerte brutto driftsutgiftene må imidlertid ytterligere korrigeres for følgende forhold:

- Ressurser som kommunene bruker overfor barn i ikke-kommunale barnehager (eksempelvis kommunalt ansatte støttepedagoger som betjener barn i ikke-kommunale barnehager og lignende) er trukket fra kostnadene til drift av de kommunale barnehagene og lagt til kostnadene i de aktuelle ikke-kommunale barnehagene. Kommunene oppgir slik ikke-økonomiske støtte til ikke-kommunale barnehager i regnskapsskjemaene til de ikke-kommunale barnehagene.
- Funksjonene 201, 211 og 221 inneholder også inntekter og utgifter for åpne barnehager som drives av kommunene. Åpne barnehager inngår ikke i den foreliggende kostnadsanalysen. Kostnadene til dette tilbudet må derfor trekkes ut. Det er ikke foretatt noen særskilt kartlegging av hvor stor del av kommunenes kostnader på de aktuelle funksjonene som er knyttet til åpne barnehager. Vi har derfor valgt å videreføre korrigeringen som vi har foretatt i tidligere år, med et fast beløp per barn med tilbud i åpen barnehage.
- Kommuneregnskapet viser – i motsetning til regnskapsskjemaene for ikke-kommunale barnehager – ikke indirekte kostnader som er knyttet til tjenester som barnehagene får fra kommunens administrasjon (regnskap, revisjon, lønn/personal, felles støttesystemer og velferdsordninger m.m.). Heller ikke rentekostnader eller renteinntekter er fordelt i kommuneregnskapet mellom de ulike tjenesteområdene.

For å få frem fullstendige kostnader for kommunale barnehager, er en derfor nødt til å beregne et "påslag" for indirekte kostnader i de kommunale barnehagene. Beregningen

¹ Korrigerte brutto driftsutgifter innebærer at driftsutgiftene som fremkommer av kommunenes regnskap korrigeres på en slik måte at de skal gi et beløp som er sammenlignbart med kostnadsbegrepet i regnskapene i private barnehager. Det betyr at brutto driftsutgiftene reduseres med sykepengerefusjon og andre lønnsrefusjon fra folketrygden og interne overføringer/internkjøp, mens de regnskapsførte avskrivningskostnadene legges til.

tar, på samme måte som i de tidligere analysene, utgangspunkt i barnehagenes andel av kommunens samlede lønnsutgifter. Denne andelen legges til grunn for å anslå hvor stor del av kommunenes netto driftsutgifter til administrasjon (funksjonene 120 og 130) som driften av barnehagene belastes med. Beregningsmåten forutsetter således at barnehagene legger beslag på administrative ressurser på lik linje med andre kommunale sektorer i forhold til lønnsvolum.

Vi har i tidligere analyser kommentert at beregningsmåten for indirekte kostnader er et anslag: På den ene siden "overestimerer" beregningen de indirekte kostnadene, i og med at kostnadene til strategisk ledelse/planlegging og betjening av de politiske organene (rådmannsfunksjonen) er med i grunnlaget for de indirekte kostnadene. På den annen side inneholder beregningen imidlertid ikke en kartlegging av rentekostnader knyttet til lånefinansiering av kommunens barnehager.

KS har satt i gang et prosjekt for beregning av kostnadene til barnehagesektoren ved full behovsdekning. I forbindelse med dette prosjekt som vi er i ferd med å gjennomføre i samarbeid med Econ Pøyyry, er det foretatt en detaljert spørreundersøkelse blant 100 kommuner. Denne undersøkelsen vil gi et bedre grunnlag for å anslå:

- Kommunenes ikke-økonomiske støtte til ikke-kommunale barnehager
- Kommunenes kostnader til åpne barnehager
- Nivået på indirekte kostnader
- Rentekostnader og – et mer reelt nivå på – avskrivninger.

I denne kostnadsanalysen kan vi ikke benytte resultatene fra spørreundersøkelsen, fordi analysen for KS ikke blir avgitt før i slutten av august. Vi baserer oss derfor på de samme anslagsmessige beregningene som i kostnadsanalysene for tidligere år.

2.2 Samlede kostnader og kostnader per oppholdstime i utvalgskommunene/-bydelene

2.2.1 Kostnader per oppholdstime

Tabell 1 nedenfor viser de direkte kostnadene for drift av kommunale barnehager i 2007 med utgangspunkt i beregningene som er skissert ovenfor:

Tabell 1: Direkte kostnader til drift av kommunale barnehager i utvalgskommunene i 2007 (i 1.000 kroner)

	Ordinær drift (funksjonene 201/221)	Andel ift. KBU	Særskilt til- rettelegging (funksjon 211)	Andel ift. KBU	Sum kostnader	Andel ift. KBU
Korrigerte brutto driftsutgifter iht. kommuneregnskap	2 614 123	100,0 %	319 829	100,0 %	2 933 952	100,0 %
- Ikke økonomisk støtte til ikke-kommunale barnehager	2 987	0,1 %	8 709	2,7 %	11 696	0,4 %
- Anslag for kostnader i åpne barnehager	9 744	0,4 %	0	0,0 %	9 744	0,3 %
Sum direkte kostnader til drift av kommunale barnehager	2 601 392	99,5 %	311 120	97,3 %	2 912 512	99,3 %

Kommentar:

Tabellen viser samlede kostnader i alle utvalgskommunene. Bydelene i Oslo og Bergen kommune (som tidligere bare inneholdt Arna-bydel) blir nedjustert ved beregning av gjennomsnittskostnadene.

0,7 prosent av de samlede kostnadene som kommunenes regnskaper viser på barnehagefunksjonene, er knyttet til støtte til ikke-kommunale barnehager og til drift av åpne barnehager. Disse kostnadene tas ikke med ved beregning av gjennomsnittskostnadene for kommunale barnehager.

De direkte kostnadene må suppleres med et "påslag" for indirekte kostnader (administrasjon m.m.) som ikke vises på barnehagefunksjonene i kommunenes regnskap. Tabell 2 viser beregningen av indirekte kostnader for utvalgskommunene samlet:

Tabell 2: Beregning av indirekte kostnader, sum direkte og indirekte kostnader til drift av kommunale barnehager i utvalgskommunene i 2007 (i 1.000 kroner)

	Ordinær drift	Særskilt tilrettelegging	Sum
Brutto lønnskostnader barnehagene	2 352 470	349 265	2 701 735
Brutto lønnskostnader i hele kommunen	26 134 475	26 134 475	26 134 475
Barnehagenes andel av lønnskostnadene	9,00 %	1,34 %	10,34 %
Netto driftsutgifter funksjonene 120/130	2 221 153	2 221 153	2 221 153
Påslag for indirekte kostnader	199 935	29 684	229 619
Direkte driftskostnader, jf. tabell 1	2 601 392	311 120	2 912 512
Sum direkte og indirekte kostnader	2 801 327	340 804	3 142 131
Indirekte kostnader som andel av sum kostnader	7,14 %	8,71 %	7,31 %

Lønnskostnadene knyttet til den ordinære driften i barnehagene utgjør 9 prosent og til særskilt tilrettelegging 1,3 prosent av de samlede brutto lønnskostnadene i utvalgskommunene. Disse andelene i forhold til kommunenes netto driftsutgifter på funksjonene 120 og 130 er beregnet som "påslag" for indirekte/administrative kostnader for driften av kommunale barnehager.

For ordinær drift utgjør dette påslaget gjennomsnittlig 7,1 prosent i forhold til barnehagenes direkte kostnader, mens de beregnede indirekte kostnadene for særskilt tilrettelegging utgjør 8,7 prosent av de direkte kostnadene.

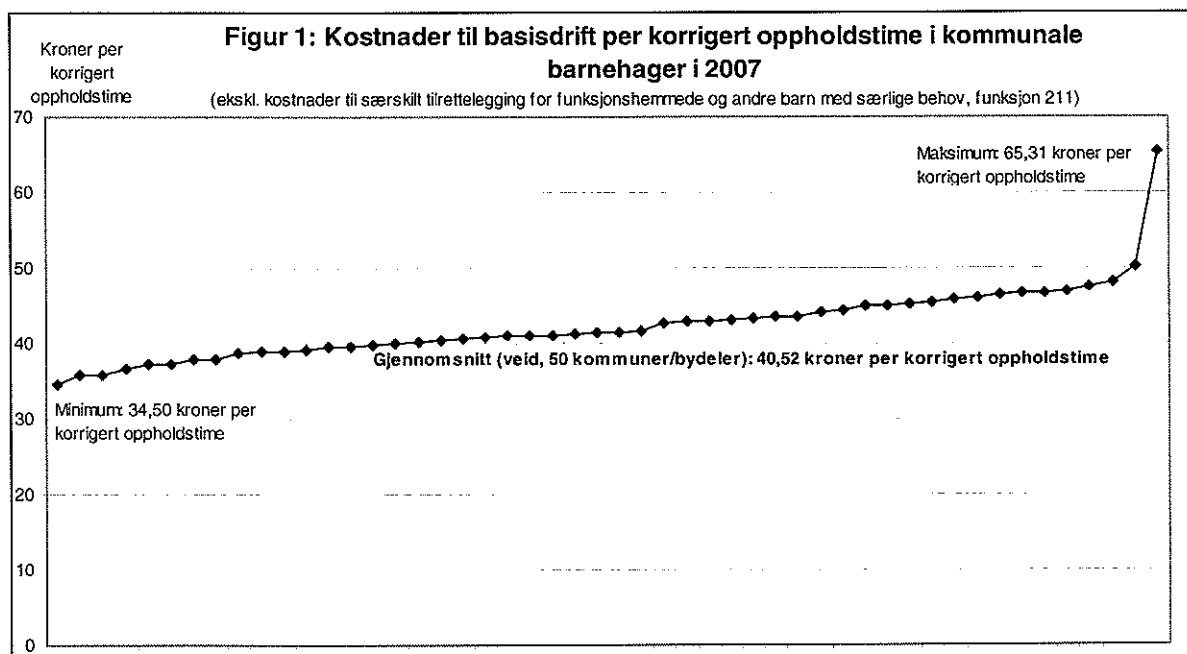
Basert på de samlede kostnadene som fremkommer i tabell 2 kan kommunenes gjennomsnittlige kostnader per korrigert oppholdstime beregnes. Tabell 3 viser en beregning av gjennomsnittskostnadene, der antall oppholdstimer i barnehagene i bydelene i Oslo og i Bergen er nedjustert til samme andel som i analysene for tidligere år:

Tabell 3: Gjennomsnittlige kostnader per korrigert oppholdstime i barnehagene i utvalgskommunene i 2007

	Ordinær drift	Særskilt tilrettelegging	Sum
Sum kostnader (i 1.000 kr)	2 288 600	244 712	2 533 312
Sum antall korrigerte oppholdstimer	56 479 704	56 479 704	56 479 704
Kostnader per korrigert oppholdstime	40,52	4,33	44,85

På samme måte som i de tidligere analysene, viser også analysen av kommunenes kostnader til drift av barnehager i 2007 forskjeller mellom kommunene.

Figuren nedenfor viser variasjonene mellom de 50 kommunene/bydelene i kostnader per oppholdstime til ordinær drift:

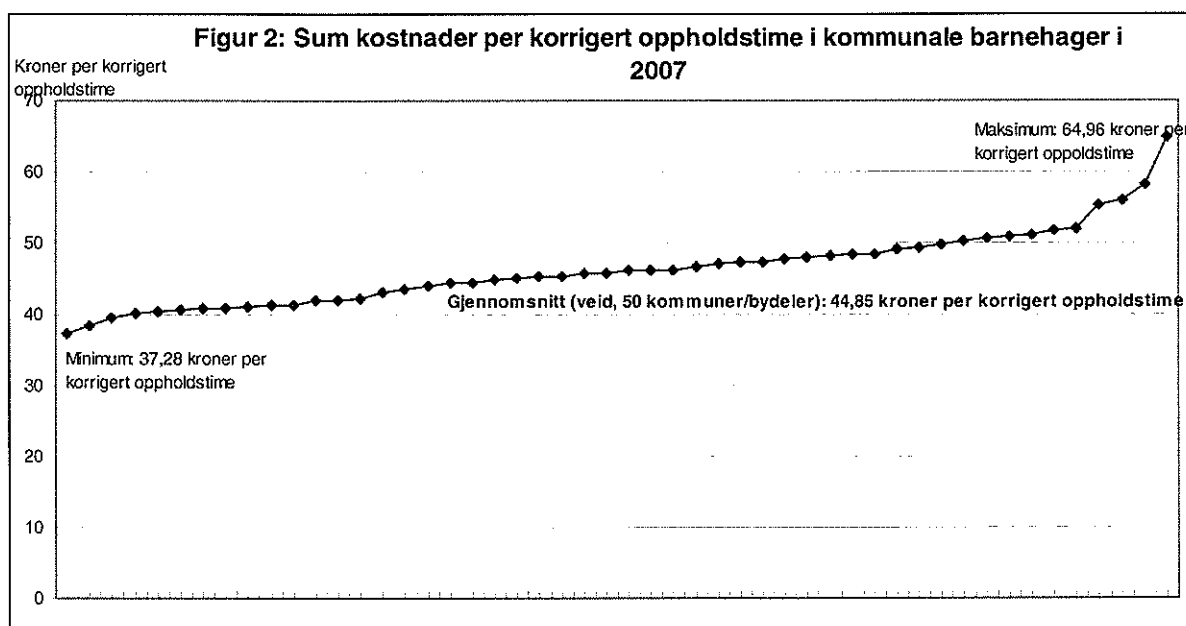

Gjennomsnittet som er veid i forhold til antall oppholdstimer i den enkelte kommunen, ligger på 40,52 kroner per korrigert oppholdstime (jf. også tabell 3). Standardavviket for kostnadene til basisdrift per korrigert oppholdstime ligger på 4,86 kroner, tilsvarende 12 prosent av

gjennomsnittet. Variasjonen i kostnadene mellom kommunene er tydelig lavere enn i 2006 der vi fant et standardavvik som tilsvarte 15 prosent av gjennomsnittskostnadene.

Også kostnadene som kommunene registrerer til særskilt tilrettelegging av barnehagetilbudet til funksjonshemmede og andre barn med særlige behov varierer mellom kommunene/bydelene. I flere kommuner er det antakelig betydelige feilføringer eller en misvisende fordeling av utgifter mellom basisdrift og særskilt tilrettelegging. En kommune har negative utgifter til særskilt tilrettelegging når vi korrigerer for kommunens støtte til funksjonshemmede og andre barn med særlige behov i ikke-kommunale barnehager. Ytterligere to kommuner har ikke postert utgifter på funksjon 211 – Særskilt tilrettelegging. Blant de øvrige kommunene/bydelene varierer utgiftene til særskilt tilrettelegging fra 0,5 til 11,7 kroner per korrigert oppholdstime.

Variasjonene i kostnader per korrigert oppholdstime som er illustrert i figur 1 ”dempes” noe, når vi ser på de samlede gjennomsnittskostnadene (sum av basistilbud og særskilt tilrettelegging) i de kommunale barnehagene i utvalgs kommunene:

De samlede kostnadene i de kommunale barnehagene varierer fra 37,3 til 65 kroner, rundt et veid gjennomsnitt på 44,85 kroner per korrigert oppholdstime. Standardavviket ligger for de samlede kostnadene på 5,29 kroner, tilsvarende 11,4 prosent i forhold til gjennomsnittet. Et gjennomsnitt som ikke veier kommunene etter antall oppholdstimer ligger på 46,35 kroner per korrigert oppholdstime. Det betyr at mindre kommuner – som inngår med relativt få oppholdstimer i det veide gjennomsnittet – har høyere kostnader, enn store kommuner.

I kapittel 4 drøftes nærmere hvilke forhold som kan bidra til å forklare forskjellene i kostnadene til drift av barnehager mellom kommunene.

2.2.2 Kostnadsutviklingen fra 2004 til 2007

Tabell 4 viser den nominelle endringen i kostnader til drift av kommunale barnehager fra 2004 til 2007:

Tabell 4: Sammenstilling av nominelle kostnader i kommunale barnehager fra 2004 til 2007

	Ordinær drift	Særskilt tilrettelegging	Sum
Kostnader per korrigert oppholdstime i 2004	36,21	4,46	40,67
Kostnader per korrigert oppholdstime i 2005	36,56	4,30	40,86
Kostnader per korrigert oppholdstime i 2006	38,73	4,16	42,89
Kostnader per korrigert oppholdstime i 2007	40,52	4,33	44,85
Nominell økning 2004-2005	0,98 %	-3,58 %	0,48 %
Nominell økning 2005-2006	5,94 %	-3,26 %	4,97 %
Nominell økning 2006-2007	4,62 %	4,09 %	4,57 %
Nominell økning 2004-2007	11,90 %	-2,91 %	10,28 %

Anslaget i SSBs nasjonalregnskap tyder på en prisstigning for kommunal konsum i 2007 på 3,7 prosent, mens kostnadene i de kommunale barnehagene har økt med 4,6 prosent fra 2006 til 2007. I 2007 har barnehagene dermed hatt en lønns- og prisvekst som ligger over gjennomsnittet for kommunenes utgifter for øvrig.

For perioden fra 2004 til 2007 (etter endringene i ordningen for momskompensasjon) viser de samlede kostnadene i kommunale barnehager en nominell økning på 10,3 prosent. Statistisk sentralbyrås indeks for prisveksten for kommunal konsum, viser for den samme perioden en gjennomsnittlig prisøkning på 9,7 prosent.

3 Kostnader i ikke-kommunale barnehager

3.1 Kartlegging av kostnader i ikke-kommunale barnehager

Grunnlaget som Statistisk sentralbyrå tilrettela for analysen inneholdt årsmeldings- og regnskapsdata for til sammen 633 ikke-kommunale barnehager med 54,6 mill. korrigerede oppholdstimer.

Fra dette utvalget ble 39 barnehager som startet opp i løpet av 2007 fjernet, i og med at regnskapet for disse barnehagene ikke viser helårsdrift. Dette reduserer antall korrigerede oppholdstimer med 2,9 mill. Videre er 14 barnehager tatt ut fordi de viser sterkt avvikende kostnader. Dette dreier seg bl.a. om spesialbarnehager og barnehager som åpenbart har rapportert misvisende eller feilaktige regnskapstall. Disse 14 barnehagene har til sammen 0,4 mill. korrigerede oppholdstimer. Dessuten er 7 åpne/kombinerte barnehager tatt ut, i og med at datagrunnlaget ikke gir noen mulighet for å fordele kostnader mellom ordinære plasser og plasser i åpen barnehage.

I henhold til KOSTRA var det i utvalgskommunene ved utgangen av 2007 samlet 10 statlige eller fylkeskommunale barnehager. I kostnadsanalysen for 2006 hadde vi fullstendige tall for 12 statlige barnehager og beregnet gjennomsnittskostnader i disse barnehagene. I datamaterialet for 2007 finner vi bare 5 statlige barnehager. Vi velger derfor ikke å beregne et eget gjennomsnitt for denne gruppen.

Tabell 5 nedenfor viser sammensetningen av utvalget som inngår i kostnadsanalysen:

Tabell 5: *Sammensetning av ikke-kommunale barnehager i utvalget for kostnadsanalysen for 2007*

	Ordinære ikke-kommunale barnehager	Private familiebarnehager	Sum
Antall barnehager	386	187	573
Antall korrigerte oppholdstimer	44 582 328	5 662 200	50 244 528
Andel av sum oppholdstimer	88,7 %	11,3 %	100,0 %

Ordinære ikke-kommunale barnehager utgjør den overveiende andelen av ikke-kommunale barnehager i utvalget.

Sett i forhold til nettoutvalget som lå til grunn for kostnadsanalysen for 2006, representerer utvalget i analysen for 2007 en økning med 42 ordinære ikke-kommunale barnehager og 35 private familiebarnehager. Det samlede antall korrigerte oppholdstimer i analysen for 2007 ligger 17,7 prosent høyere enn grunnlaget for analysen for 2006.

Denne økningen skyldes dels en økning i aktiviteten i ikke-kommunale barnehager i utvalgskommunene: Antall korrigerte oppholdstimer er økt med 5,9 prosent. Først og fremst har imidlertid endrede rapporteringsrutiner (elektronisk rapportering av regnskapstall fra ikke-kommunale barnehager) ført til en høyere svarprosent og bedre datakvalitet.

Ved presentasjon av kostnader i ikke-kommunale barnehager skilles det mellom følgende kostnadselementer:

- Personalkostnader (netto-personalkostnader, altså fratrukket refusjoner fra folketrygden for sykelønn og svangerskapspermisjoner)
- Avskrivninger og husleie
- Andre driftskostnader
- Netto kapitalkostnader (rentekostnader minus renteinntekter)
- Utbytte som barnehageeieren har tatt ut²
- Ikke-økonomisk støtte som barnehagen har mottatt fra barnehagens eier: Mange barnehager får støtte fra sin eier som ikke kommer til uttrykk i regnskapet, bl.a. i form av administrative tjenester, lav husleie m.m. Slik støtte er tatt med som en del av barnehagens kostnader. Dersom barnehagens eiere imidlertid har tatt ut utbytte fra driften i 2004, er ikke-økonomisk støtte redusert tilsvarende. Det betyr at beregningene forutsetter at eieren ikke kan ta ut utbytte og samtidig "belaste" barnehagen med kostnader i form av ikke-økonomisk støtte. Utbyttet er da definert som betaling for denne støtten.

² Regnskapsskjemaet for ikke-kommunale barnehager gir mulighet for å skille mellom regnskapsmessig overskudd som tas ut i form av utbytte og overskudd som blir liggende i barnehagens egenkapital. Bare utbyttedelen defineres som en del av barnehagens kostnader (godtgjørelse for eierens arbeids- og/eller kapitalinnsats). Overskudd som legges til barnehagens egenkapital kan brukes til anskaffelser i senere år og vil da gå inn som en del av barnehagens kostnader.

For noen barnehager avviker resultatet som oppgis i regnskapsskjemaet fra resultatet som beregnes med utgangspunkt i tallene som barnehagen har oppgitt under de enkelte postene. For disse barnehagene er det beregnede overskuddet fordelt mellom utbytte og styrking av egenkapital i samme forhold som barnehagen har oppgitt i sitt skjema.

- Ikke-økonomisk støtte som barnehagen har mottatt fra andre og fra kommunen i form av lav husleie, fritak for kommunale avgifter eller andre tjenester.

3.2 Samlede kostnader og kostnader per oppholdstime i de ikke-kommunale barnehagene i utvalgskommunene

3.2.1 Sammensetning av kostnadene i ikke-kommunale barnehager

Tabell 6 viser de samlede kostnadene i de ikke-kommunale barnehagene i utvalgskommunene iht. de beregningsmessige forutsetningene som er skissert i avsnittet ovenfor:

<i>Tabell 6: Kostnader til drift av ikke-kommunale barnehager i 2007 (i 1.000 kroner)</i>			
	Ordinære ikke-kommunale barnehager	Private familie-barnehager	Sum
Personalkostnader	1 237 216	108 573	1 345 789
Avskrivninger/husleie	89 034	14 885	103 919
Andre driftskostnader	245 622	29 271	274 893
Sum næringskostnader	1 571 872	152 729	1 724 601
+ Netto kapitalkostnader	-1 376	21	-1 355
+ Utbytte	9 796	26 395	36 191
+ Støtte fra eieren (korrigert)	5 001	663	5 664
+ Støtte fra andre	2 711	400	3 111
+ Støtte fra kommunen	10 988	506	11 494
Sum kostnader	1 598 993	180 713	1 779 706
- Kostnader til integrering av funksjonshemmede og andre barn med særlige behov	-23 566	-67	-23 633
Sum kostnader "basisdrift"	1 575 427	180 646	1 756 073
<i>Prosentvis fordeling av kostnadselementene:</i>			
Personalkostnader	77,4 %	60,1 %	75,6 %
Avskrivninger/husleie	5,6 %	8,2 %	5,8 %
Andre driftskostnader	15,4 %	16,2 %	15,4 %
Sum næringskostnader	98,3 %	84,5 %	96,9 %
+ Netto kapitalkostnader	-0,1 %	0,0 %	-0,1 %
+ Utbytte	0,6 %	14,6 %	2,0 %
+ Støtte fra eieren (korrigert)	0,3 %	0,4 %	0,3 %
+ Støtte fra andre	0,2 %	0,2 %	0,2 %
+ Støtte fra kommunen	0,7 %	0,3 %	0,6 %
Sum kostnader	100,0 %	100,0 %	100,0 %
- Kostnader til integrering av funksjonshemmede og andre barn med særlige behov	-1,5 %	0,0 %	-1,3 %
Sum kostnader "basisdrift"	98,5 %	100,0 %	98,7 %

I de ordinære ikke-kommunale barnehagene la personalkostnadene beslag på vel 77 prosent av de samlede kostnadene i 2007. Avskrivninger og husleie utgjorde 5,6 prosent og andre driftskostnader vel 15 prosent av kostnadene. Sett i forhold til analysen for 2006 er andelen av kostnadene som går til avskrivninger og husleie økt fra 4,5 til 5,6 prosent, mens det er små endringer for de øvrige driftskostnadenes andel.

I 2007 hadde de ordinære ikke-kommunale barnehagene en netto renteinntekt (negative kapitalkostnader). Uttak av utbytte utgjorde 0,6 prosent (mot 0,8 prosent i 2006). Ikke-økonomisk støtte fra eiere, andre og kommunen utgjør hhv. 0,3 (fra eiere), 0,2 (fra andre) og 0,7 prosent av kostnadene (fra kommunene).

1,5 prosent av de samlede kostnadene i ordinære ikke-kommunale barnehager var i 2007 knyttet til tiltak for funksjonshemmede og andre barn med særlige behov. Dette er en reduksjon fra 1,9 prosent i 2006.

I private familiebarnehager utgjorde personalkostnadene tilsynelatende bare rundt 60 prosent av kostnadene. De fleste familiebarnehagene er imidlertid eneeierforetak, der eieren selv arbeider i barnehagen. Mange av disse beregner ikke lønn, men tar ut overskuddet som godtgjørelse for sin arbeidsinnsats. Nær 15 prosent av kostnadene som er kartlagt er derfor knyttet til uttak av utbytte. I analysene senere i rapporten vil vi som en følge av dette behandle utbyttet i familiebarnehagene som en del av personalkostnadene.

123 av 386 ordinære ikke-kommunale barnehager (32 prosent) og 27 av 187 private familiebarnehager (14 prosent), viste i 2007 et regnskapsmessig underskudd. I kapittel 6 (finansiering av barnehagene) drøfter vi omfanget av underskuddene i barnehagene nærmere.

3.2.2 Kostnader per korrigert oppholdstime i de ikke-kommunale barnehagene

Kostnadene som er vist i tabell 6 gir et grunnlag for å beregne kostnadene per oppholdstime i de ikke-kommunale barnehagene i utvalgte kommunene i 2007:

Tabell 7: Kostnader per korrigert oppholdstime i ikke-kommunale barnehager i 2007

	Ordinære ikke-kommunale barnehager	Private familiebarnehager	Sum
Antall korrigerte oppholdstimer	44 582 328	5 662 200	50 244 528
Sum kostnader (1.000 kroner)	1 598 993	180 713	1 779 706
Gjennomsnittskostnader per korrigert oppholdstime	35,87	31,92	35,42
Kostnader ekskl. særskilt tilrettelegging for funksjonshemmede og andre barn med særlige behov	1 575 427	180 646	1 756 073
Gjennomsnittskostnader "basisdrift" per korrigert oppholdstime	35,34	31,90	34,95

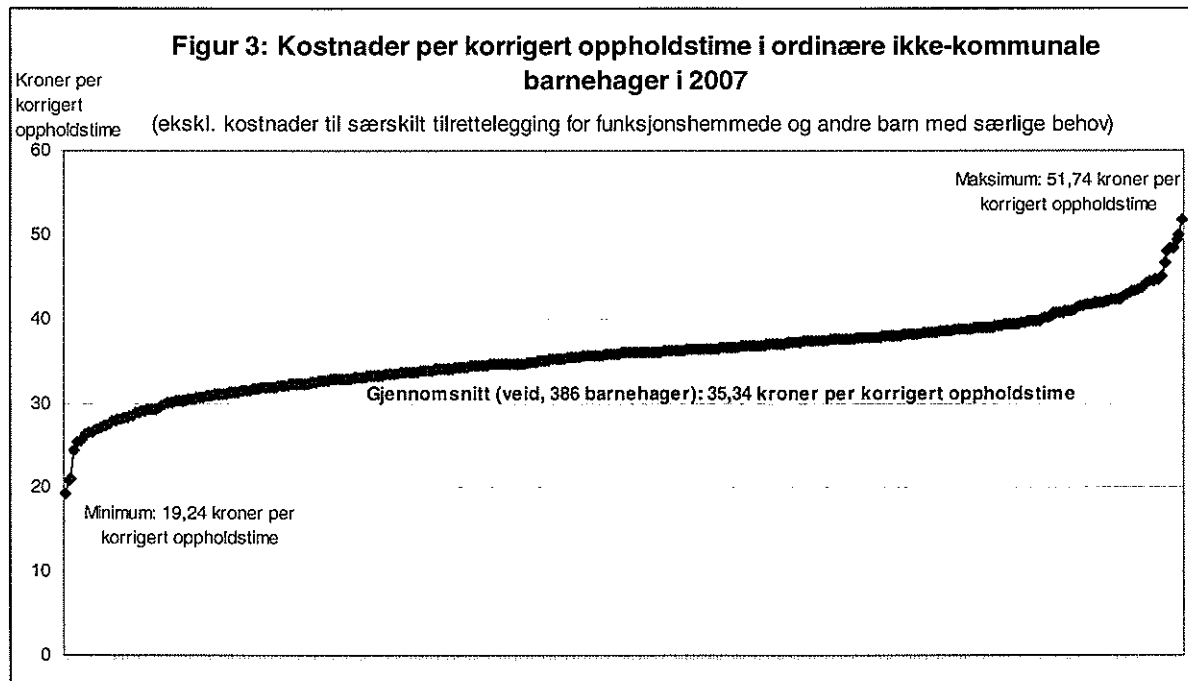
Tabell 7 viser at de ordinære ikke-kommunale barnehager hadde samlede gjennomsnittskostnader per korrigert oppholdstime på 35,87 kroner i 2007, mens kostnadene i familiebarnehagene var på 31,92 kroner.

Eksklusive kostnader knyttet til integrering av funksjonshemmede og andre barn med særlige behov ("basisdrift") er kostnadene i de ordinære ikke-kommunale barnehagene på gjennomsnittlig 35,34 kroner og i familiebarnehagene på 31,90 kroner per korrigert oppholdstime.

Differansen mellom samlede kostnader og kostnader til basisdrift viser at de ikke-kommunale barnehagene har gjennomsnittlig lave kostnader til tilrettelegging av tilbudet for

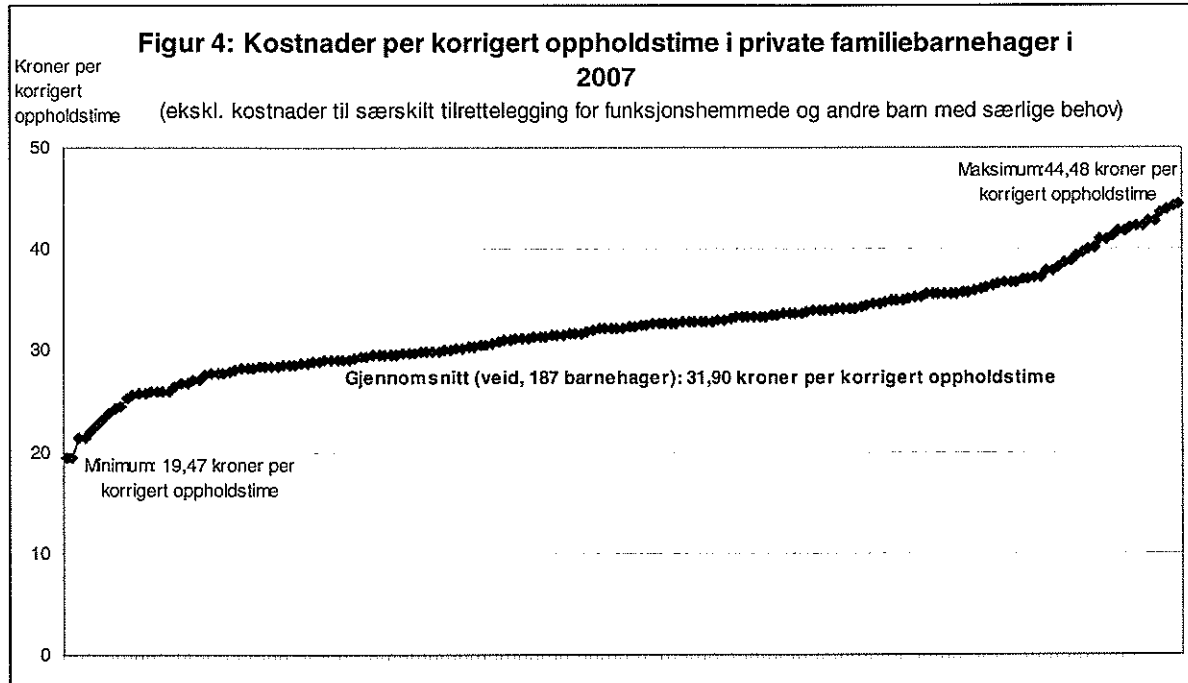
funksjonshemmede og andre barn med særlige behov. I 2007 utgjorde disse kostnadene i ordinære barnehager 0,53 kroner per korrigert oppholdstime. De private familiebarnehagene brukte gjennomsnittlig 0,02 kroner per korrigert oppholdstime til tilbud til funksjonshemmede og andre barn med særlige behov.

På samme måte som i analysene for tidligere år, finner vi store variasjoner i kostnadene mellom barnehagene. Figurene på neste side illustrerer variasjonen i kostnader til "basisdrift" (ekskl. kostnader til funksjonshemmede og andre barn med særlige behov) for hhv. de ordinære ikke-kommunale barnehagene og for familiebarnehagene i utvalget:

Figuren viser en fordeling av kostnadene i ordinære ikke-kommunale barnehager som er rimelig lik fordelingen i tidligere år. Standardavviket – som mål på variasjonen – er på 4,5 kroner per korrigert oppholdstime. Rundt 75 prosent av barnehagene viser kostnader mellom 30,8 og 39,8 kroner per korrigert oppholdstime (gjennomsnitt +/- 1 standardavvik). Dette er en mindre variasjon enn i kostnadsanalysen for 2006, der 50 prosent av barnehagene lå innen et intervall på +/- 1 standardavvik.³

³ Utvalget inneholder bare fem statlige barnehager, mens utvalget for 2006 inkluderte 11 statlige barnehager. Tall fra SSB viser at antall statlige barnehager reduseres i hele landet. I motsetning til analysen for 2006 beregner vi derfor ikke et eget gjennomsnitt, men inkluderer de fem statlige barnehagene i gruppen "ordinære ikke-kommunale barnehager". Dersom vi tar ut disse fem barnehagene, reduseres gjennomsnittskostnadene per korrigert oppholdstime uvesentlig (fra 35,34 til 35,31 kroner).

Også for familiebarnehagene er fordelingen av kostnader per oppholdstime i 2007 mellom barnehagene rimelig lik tidligere år. Standardavviket for kostnader per korrigert oppholdstime i familiebarnehagene er på 4,85 kroner, mens analysen for 2006 viste et standardavvik på 4,19 kroner. På tross av denne økningen i standardavviket, finner vi også for familiebarnehagene at 75 prosent ligger innenfor et intervall mellom 27,1 og 36,8 kroner per korrigert oppholdstime (gjennomsnitt +/- 1 standardavvik).

Årsakene til de betydelige forskjellene i kostnader per oppholdstime mellom barnehagene blir nærmere analysert i kapittel 4.

3.2.3 Kostnadsutviklingen fra 2004 til 2007

Tabell 8 viser kostnadsutviklingen i ikke-kommunale barnehager fra analysen for 2004 til 2006:

Tabell 8: Sammenstilling av kostnader i ikke-kommunale barnehager 2004 – 2007

	Ordinære ikke-kommunale barnehager	Familiebarnehager
Basisdrift (ekskl. særskilt tilrettelegging):		
Kostnadsanalyse 2004	30,47	26,61
Kostnadsanalyse 2005	31,68	28,55
Kostnadsanalyse 2006	32,99	30,65
Kostnadsanalyse 2007	35,34	31,90
<i>Nominell økning 2004-2005</i>	3,97 %	7,29 %
<i>Nominell økning 2005-2006</i>	4,13 %	7,35 %
<i>Nominell økning 2006-2007</i>	7,12 %	4,09 %
Nominell økning i kostnader "basisdrift" 2004-2007	15,97 %	19,89 %
Samlede kostnader (inkl. særskilt tilrettelegging):		
Kostnadsanalyse 2004	31,04	26,73
Kostnadsanalyse 2005	32,30	28,67
Kostnadsanalyse 2006	33,61	30,68
Kostnadsanalyse 2007	35,87	31,92
<i>Nominell økning 2004-2005</i>	4,06 %	7,26 %
<i>Nominell økning 2005-2006</i>	4,07 %	7,01 %
<i>Nominell økning 2006-2007</i>	6,71 %	4,03 %
Nominell økning i samlede kostnader 2004-2007	15,55 %	19,40 %

Familiebarnehagene viste i 2005 og 2006 en betydelig nominell kostnadsvekst med over 7 prosent i begge årene, mens veksten i de ordinære ikke-kommunale barnehagene lå på rundt 4 prosent.

I 2007 viste de ordinære ikke-kommunale barnehagene imidlertid en høyere kostnadsvekst, med vel 7 prosent for "basisdriften" og 6,7 prosent for de samlede kostnadene, mens veksten i familiebarnehagene lå på rundt 4 prosent. Statistisk sentralbyrå anslår prisveksten for kommunal konsum i 2007 til 3,7 prosent. Spesielt de ordinære ikke-kommunale barnehagene viste således en klar realøkning i sine kostnader. Dette skyldes delvis en liten realøkning i lønnsutgiftene per årsverk (+0,1 prosent), men i hovedsak en reduksjon i antall oppholdstimer per årsverk med 2,5 prosent og en betydelig økning i andelen som husleie og avskrivninger utgjør av de samlede kostnadene (+23 prosent).

Sett i forhold til Statistisk sentralbyrås anslag på prisvekst for kommunal konsum for hele perioden (samlet rundt 9,7 prosent fra 2005 til 2007) viste både ordinære ikke-kommunale og private familiebarnehager en realøkning i sine kostnader. Kostnadsveksten ligger klart høyere enn kostnadsutviklingen i kommunale barnehager (jf. tabell 4).

4 Sammenstilling og analyse av kostnader i barnehagene

4.1 Sammenstilling av kostnadene mellom barnehagetyperne

I tabell 9 er kostnadene og kostnadsutviklingen i de ulike barnehagetyperne oppsummert:

Tabell 9 : Sammenstilling av kostnader i barnehagene i 2007 (kroner per korrigert oppholdstime og omregnet til kostnader per heldagsplass)

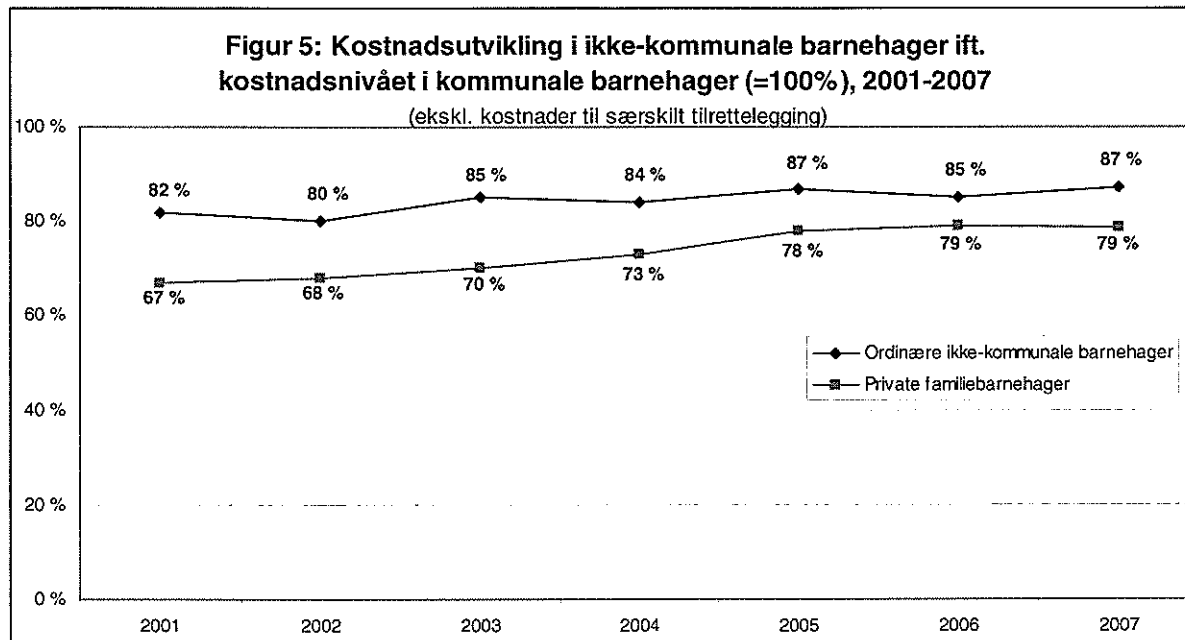
	Kommunale barnehager	Ordinære ikke-kommunale barnehager	Private familie-barnehager
Kostnader per korrigert oppholdstime ordinær drift	40,52	35,34	31,90
Kostnader per korrigert oppholdstime særskilt tilrettelegging	4,33	0,53	0,01
Sum kostnader per korrigert oppholdstime	44,85	35,87	31,92
<i>Omregnet til kostnader ekskl. særskilt tilrettelegging per heldagsplass:</i>			
<i>For barn 0-2 år</i>	175 050	152 658	137 825
<i>For barn 3-6 år</i>	87 525	76 329	68 912

Tabellen viser at en gjennomsnittlig småbarnsplass (ekskl. utgifter til særskilt tilrettelegging for funksjonshemmede og andre barn med særlige behov) i en kommunal barnehage koster rundt 175.050 kroner, i en ordinær privat barnehage 152.660 kroner og i en privat familiebarnehage rundt 132.830 kroner.

Tabell 9 illustrerer også at det er høyere utgifter knyttet til særskilt tilrettelegging av tilbudet til funksjonshemmede og andre barn med særlige behov i kommunale enn i ikke-kommunale barnehager.

I kapittel 3 har vi vist at ikke-kommunale barnehager har hatt en sterkere kostnadsvekst enn de kommunale barnehagene i årene 2005-2007.

I figur 5 illustreres utviklingen i de relative kostnadsforskjellene mellom barnehagegruppene for 2001 (den første kostnadsanalysen) til 2007. Kostnadene for ikke-kommunale barnehager er indeksert i forhold til gjennomsnittet for kommunale barnehager (= 100%).

Figuren viser at private familiebarnehager viser den sterkeste kostnadsveksten i perioden 2001-2007. I 2001 hadde familiebarnehagene et kostnadsnivå som lå 33 prosent lavere enn kostnadene i kommunale barnehager. Forskjellen mellom kostnadene i familiebarnehager og kommunale barnehager er redusert til 21 prosent i 2007. Den sterke kostnadsveksten i familiebarnehagene kan bl.a. skyldes at barnehagene har blitt mer bevisste på å få med alle kostnadselementer i sin regnskapsrapportering – men antakelig også at innføring av makspris og nye finansieringsforutsetninger i forbindelse med Barnehagereformen (bl.a. med minstekrav om kommunal delfinansiering som er uavhengig av barnehagens kostnader), har gitt familiebarnehagene bedre økonomiske vilkår.

Også ordinære ikke-kommunale barnehager viser en noe høyere kostnadsvekst, enn kommunale barnehager. I 2001 og 2002 lå kostnadene i de ordinære private barnehagene (ekskl. statlige barnehager) hhv. 18 og 20 prosent under kostnadene i kommunale barnehager. I 2006 og 2007 er forskjellen redusert til hhv. 15 og 13 prosent. Kostnadsveksten i de ordinære ikke-kommunale barnehagene kan i hovedsak tilbakeføres i relativt bedre bemanning (færre korrigerte oppholdstimer per årsverk) og en økning i avskrivnings- og husleiekostnadene i forhold til 2006.

I avsnittet nedenfor drøftes hvilke faktorer som er årsaken til kostnadsvariasjonene mellom barnehagetyperne.

4.2 Hva forklarer kostnadsvariasjonene mellom barnehager?

4.2.1 Variasjoner mellom barnehagetyperne

Kostnadsforskjellene mellom hhv. kommunale og ikke-kommunale barnehager kan forklares ved hjelp av noen få – og rimelige – variabler. Tabell 10 viser de aktuelle variablene for de ulike barnehagetyperne:

Tabell 10: Faktorer som kan ha betydning for variasjoner i kostnader mellom barnehagene (gjennomsnittsverdier for hver barnehagetype, 2007)

	Kommunale barnehager	Ordinære ikke-kommunale barnehager	Private familiebarnehager
Sum kostnader per korrigert oppholdstime 2006 (ordinær drift og særskilt tilrettelegging)	44,85	35,87	31,92
Kostnader ordinær drift per korrigert oppholdstime 2006	40,52	35,34	31,90
Personalinnsats:			
Antall korrigerte oppholdstimer per årsverk	11 279	12 113	12 710
Kostnadsforhold:			
Personalkostnader per årsverk	399 674	336 147	306 338
Personalkostnadenes andel av sum kostnader	84,1 %	77,4 %	75,5 %
Avskrivninger og husleie som andel av sum kostnader	4,3 %	5,6 %	8,2 %
Sammensetning av tilbudet og barnegruppen:			
Andel funksjonshemmede barn	7,1 %	3,3 %	0,4 %
Andel minoritetsspråklige barn	11,3 %	3,5 %	1,4 %
Andel barn som har tilbud om særskilt språkstimulering	4,2 %	1,2 %	0,2 %
Andel barn i familiebarnehager	0,8 %	0,0 %	100,0 %
Andel barn 0-2 år	31,0 %	31,2 %	71,0 %
Andel barn med oppholdstid under 33 t/uke	11,9 %	12,2 %	13,2 %
Barnehagenes størrelse:			
Gjennomsnittlig antall korrigerte oppholdstimer per barnehage	128 621	115 498	30 279

Tabellen viser at kommunale barnehager har en noe høyere bemanning (færre oppholdstimer per årsverk) og høyere personalkostnader per årsverk enn ikke-kommunale barnehager. Personalkostnadene utgjør i de kommunale barnehagene også en høyere andel av de samlede kostnadene, enn i de andre barnehagene.

Relativt høy bemanning kan bl.a. forklares med at de kommunale barnehagene har klart de høyeste andelene når det gjelder funksjonshemmede og minoritetsspråklige barn.

For de private familiebarnehagene har vi lagt utbytte til personalkostnadene, i og med at vi går ut fra at utbytte utgjør en del av godtgjørelsen for eierens egen arbeidsinnsats. Likevel viser familiebarnehagene de laveste personalkostnadene per årsverk – og den laveste bemanningen blant alle barnehagene. Familiebarnehagene er et tilbud først og fremst til de minste barna: Rundt 71 prosent av barna er 0-2 åringer, mens andelen småbarn i de kommunale og ordinære ikke-kommunale barnehagene ligger på rundt 31 prosent.

Også størrelsen varierer betydelig mellom barnehagene: med gjennomsnittlig rundt 129.000 korrigerede oppholdstimer i de kommunale og 115.000 i ordinære ikke-kommunale barnehager, mens de private familiebarnehagene med 30.000 korrigerede oppholdstimer er tydelig minst.

4.2.2 Variasjoner mellom barnehager

Statistiske analyser av kostnadsvariasjonen mellom alle barnehager som inngår i utvalget bekrefter funnene tidligere års analyser. Analysene for 2007 er dokumentert i vedlegg 3. Nedenfor drøftes de viktigste sammenhengene og forklaringsfaktorene på kostnadsvariasjonene:

Korrelasjonsanalyser (som illustrerer innbyrdes samvariasjon mellom to forhold) viser en del "rimelige" og logiske sammenhenger. Sammenhengene som kommenteres nedenfor er uthevet i korrelasjonsmatrisen i vedlegg 3.

- De samlede kostnadene per korrigeret oppholdstime er nært korrelert med kostnadene til ordinær drift ($r=0,95$). I og med at kostnadene til basistilbudet utgjør den overveiende andelen av de samlede kostnadene henger høye kostnader til basistilbudet rimeligvis sammen med høye samlede kostnader.
- De samlede kostnadene per korrigeret oppholdstime henger videre sammen med personalkostnadene per årsverk i barnehagene ($r=0,60$) og med bemanningen i barnehagene (antall korrigerede oppholdstimer per årsverk, $r=-0,55$).
- Det er en sterk sammenheng mellom andel minoritetsspråklige og andel barn med tilbud om særskilt språkstimulering ($r=0,74$). Verken andel minoritetsspråklige barn eller andel funksjonshemmede barn i barnehagene viser imidlertid en tydelig sammenheng med de samlede kostnadene i barnehagene.
- En høy andel barn i familiebarnehager korrelerer med lave personalkostnader per årsverk ($r=-0,61$). Dessuten får vi bekreftet at familiebarnehagene har en høyere andel små barn (0-2 år, $r=0,76$) og færre oppholdstimer per barnehage ($r=-0,53$). Det at det er en høy andel småbarn og lave personalkostnader i familiebarnehagene, forklarer også sammenhengen mellom andel småbarn og personalkostnader ($r=-0,51$).

For å kunne identifisere nærmere hvordan variablene sammen forklarer variasjonene i kostnader per oppholdstime, er det gjennomført **regresjonsanalyser** i flere trinn.

De viktigste variablene som forklarer variasjonene i kostnadene til ordinær drift per korrigeret oppholdstime i barnehagene er:

- Antall korrigerede oppholdstimer per årsverk (bemanningen i barnehagene)
- Personalkostnader per årsverk
- Personalkostnadenes andel av de samlede kostnadene i barnehagene

Disse variablene alene forklarer til sammen rundt 75 prosent av variasjonene. Dette er en noe lavere forklaringskraft enn i kostnadsanalysen for 2006 (81 prosent).

- Analysene viser at offentlige (kommunale og statlige) barnehager har høyere kostnader. Selv når vi kontrollerer for gjennomsnittlig høyere bemanning og høyere personalkostnader per årsverk i de offentlige barnehagene, ligger kostnadene vel 6 kroner over kostnadene i ikke-kommunale barnehager.

- Familiebarnehager har – kontrollert for de øvrige variablene – lavere kostnader enn de øvrige barnehagene.
- Dessuten finner vi at store barnehager (barnehager med et høyt antall korrigerte oppholdstimer) har lavere kostnader – når vi kontrollerer for familiebarnehager, som har lave kostnader og som gjennomsnittlig er betydelig mindre enn ordinære barnehager.

Regresjonsanalysene som søker å forklare variasjonene i bemanningen (antall korrigerte oppholdstimer per årsverk) i barnehagene, forklarer vel 35 prosent av forskjellene mellom barnehagene når vi tar med personalkostnader som en forklaringsvariabel (analysene 4 og 5 i vedlegg 3).

Barnehager med høye personalkostnader per årsverk har lavere bemanning, enn barnehager med lave personalkostnader per årsverk når vi kontrollerer for kommunale barnehager. Disse har gjennomgående både relativt høye personalkostnader og høy bemanning. Barnehager der personalkostnadene utgjør en stor andel av de samlede kostnadene derimot har rimeligvis færre oppholdstimer per årsverk – altså bedre bemanning.

For øvrig finner vi i analyse 6 at følgende variabler bidrar signifikant til å forklare rundt 21 prosent av bemanningsforskjellene mellom barnehagene:

- Andel barn i familiebarnehager: Familiebarnehager har flere oppholdstimer per årsverk (lavere bemanning) enn ordinære barnehager, mens kommunale barnehager har isolert sett relativt bedre bemanning (færre oppholdstimer per årsverk).
- Jo større andel funksjonshemmede barn en barnehage har, desto bedre bemanning (færre oppholdstimer per årsverk) har barnehagen. Dette gjelder også når vi kontrollerer for at kommunale barnehager har en høyere andel funksjonshemmede og andre barn med særlige behov enn ikke-kommunale barnehager.
- Barnehagestørrelse: Større barnehager har gjennomsnittlig flere oppholdstimer per årsverk (relativt lavere bemanning) enn mindre barnehager. Denne sammenhengen gjelder også når vi kontrollerer for at familiebarnehager (med gjennomgående lavere bemanning) er gjennomsnittlig mindre enn ordinære barnehager.

Forklaringskraften til analysene av variasjoner i antall oppholdstimer per årsverk, er omtrent den samme som i analysene for 2006.

Analysen av variasjonene i personalkostnader per årsverk, har en noe lavere forklaringskraft enn analysene i 2006: I 2007 forklarer variablene som er tatt med i analysene 7-9 i vedlegg 3 til sammen rundt 46 prosent av forskjellene mellom barnehagene, mens forklaringskraften i analysene i 2006 var på rundt 61 prosent.

Det er imidlertid i hovedsak de samme variablene som bidrar signifikant til å forklare forskjellene i personalkostnader per årsverk i barnehagene i 2006:

- Offentlige barnehager: Kommunale og statlige barnehager har høyere personalkostnader per årsverk, enn ikke-kommunale barnehager.
- Familiebarnehager har lavere personalkostnader enn ordinære barnehager. Dette vises også i gjennomsnittstallene i tabell 10.
- Andel barn 0-2 år: Barnehager med en høy andel småbarn har lavere personalkostnader per årsverk enn barnehager med en høyere andel store barn.

- Dessuten tyder analysene på at barnehager med en høy andel funksjonshemmede og andre barn med særlige behov, har relativt lavere personalkostnader per årsverk.

5 Anslag på kostnader i barnehagene på landsbasis

Statistisk sentralbyrå har laget en oversikt over antall korrigerte oppholdstimer i barnehager i hele landet per 15.12.2007. Tabell 11 viser hvor stor andel som utvalget som ligger til grunn for kostnadsanalysen, utgjør av aktiviteten (antall korrigerte oppholdstimer) i barnehager i hele landet:

Tabell 11: Antall korrigerte oppholdstimer i barnehagene i utvalget for kostnadsanalysen i forhold til antall korrigerte oppholdstimer i hele landet per 15.12.2007

	Kommunale barnehager	Andre offentlige barnehager	Ordinære private barnehager	Private familiebarnehager
Antall korrigerte oppholdstimer i utvalget	71 384 472	0	44 582 328	5 662 200
Utvalget korrigert	56 479 704	0	44 582 328	5 662 200
Antall korrigerte oppholdstimer i hele landet (SSB)	369 975 312	11 987 712	313 352 010	29 059 302
Utvalgsandel	15,3 %	0,0 %	14,2 %	19,5 %

Kommentarer:

- I utvalget for 2007 har vi ikke med et tilstrekkelig antall statlige og fylkeskommunale barnehager for å beregne et gjennomsnitt. Disse barnehagene viste i tidligere år kostnader som ligger forholdsvis nært opp til kostnadene i kommunale barnehager (96 % av kostnadsnivået i kommunale barnehager i analysen for 2006). I anslaget for kostnader til drift av barnehager i hele landet skiller vi derfor ikke mellom kommunale og andre offentlige barnehager.
- SSBs oversikt over antall korrigerte oppholdstimer i barnehager per 15.12.2007 inneholder 3,3 mill. oppholdstimer i kombinerte private barnehager, altså barnehager med ordinære avdelinger og avdelinger i familiebarnehager. Disse oppholdstimene er fordelt mellom ordinære barnehager og familiebarnehager proporsjonalt med fordelingen av oppholdstimene mellom disse to barnehagetyperne i "rene" private barnehager.

Datagrunnlaget for analysen omfatter 19,3 prosent av de korrigerte oppholdstimene i alle kommunale barnehager i landet. På grunn av endringene i den organisatoriske strukturen (bydelsinndelingen) i Oslo og Bergen i 2004, er antall korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager imidlertid nedjustert til 15,3 prosent. I analysen for 2006 utgjorde det korrigert utvalget 15,1 prosent av de kommunale barnehagene i hele landet.

For private barnehager (ordinære og familiebarnehager, ekskl. statlige barnehager) favner utvalget hhv. 14,2 og 19,5 prosent av antall korrigerte oppholdstimer i tilsvarende barnehager i hele landet. For de ordinære private barnehagene representerer dette en økning i utvalgets andel av aktiviteten på landsbasis i forhold til analysen for 2006 (12,9 prosent). For familiebarnehagene innebærer utvalget for analysen for 2007 en betydelig økning, fra en andel på 15 prosent i 2006 til 19,5 prosent i 2007.

Tabell 12 tar utgangspunkt i antall korrigerte oppholdstimer i barnehagene i hele landet ved utgangen av 2007 og anslår kostnader på årsbasis med utgangspunkt i gjennomsnittskostnadene per korrigert oppholdstime i utvalgskommunene:

Tabell 12: Beregning av kostnader til drift av barnehager i hele landet, kostnader på årsbasis med utgangspunkt i barnehager i drift per 15.12.2007 (kostnader i 1.000 kroner)

	Kommunale barnehager	Andre offentlige barnehager	Ordinære private barnehager	Private familiebarnehager	Sum alle barnehager
Antall korrigerede oppholdstimer	369 975 312	11 987 712	313 352 010	29 059 302	724 374 336
Kostnader per korrigeret oppholdstime, ordinær drift	40,52	40,52	35,34	31,90	
Sum kostnader ordinær drift	14 991 675	485 751	11 073 069	927 105	27 477 599
Kostnader per korrigeret oppholdstime, særskilt tilrettelegging	4,33	4,33	0,53	0,01	
Sum kostnader særskilt tilrettelegging	1 603 008	51 940	165 638	342	1 820 929
Sum kostnader per korrigeret oppholdstime	44,85	44,85	35,87	31,92	
Sum kostnader på landsbasis	16 594 683	537 691	11 238 708	927 447	29 298 528

Kostnadsanalysen indikerer at aktiviteten i barnehager ved utgangen av 2007, koster på årsbasis samlet 29,3 milliarder kroner, fordelt med 27,5 milliarder kroner til ordinær drift og 1,8 milliarder kroner til særskilt tilrettelegging for funksjonshemmede og andre barn med særlige behov.

Av de samlede kostnadene brukes rundt 17,1 milliarder kroner i offentlige (kommunale og andre offentlige) og 12,1 milliarder kroner i private barnehager (ordinære og familiebarnehager).

Tabell 13 viser endringene i hhv. aktivitet og samlede kostnader i barnehagene fra analysen for 2006 til 2007:

Tabell 13: Endring i aktivitet og samlede kostnader i barnehagene fra 2006 til 2007

	Kommunale barnehager	Andre offentlige barnehager	Ordinære private barnehager	Private familiebarnehager	Sum
Antall korrigerede oppholdstimer 2005	335 105 976	14 128 560	280 526 802	29 313 318	659 074 656
Antall korrigerede oppholdstimer 2006	369 975 312	11 987 712	313 352 010	29 059 302	724 374 336
Endring i prosent	10,4 %	-15,2 %	11,7 %	-0,9 %	9,9 %
Sum nominelle kostnader 2005 (1.000 kroner)	14 372 695	530 527	9 428 506	899 333	25 231 061
Sum nominelle kostnader 2006 (1.000 kroner)	16 594 683	537 691	11 238 708	927 447	29 298 528
Endring i prosent	15,5 %	1,4 %	19,2 %	3,1 %	16,1 %

Samlet for alle barnehager i landet tyder kostnadsanalysen for 2007 på en aktivitetsvekst på nær 10 prosent i løpet av året, mens de samlede kostnadene for drift av barnehager i landet har økt med 16 prosent fra 25,2 til 29,3 milliarder kroner. SSBs prisindeks for kommunal konsum

er for 2007 anslått til 3,7 prosent. Det betyr at det har vært en gjennomsnittlig realøkning i kostnadene per korrigert oppholdstime på rundt 2,5 prosent i 2007. Tabellen illustrerer at vi finner en realøkning i kostnadene i alle barnehagetyper:

For de kommunale barnehagene finner vi en økning i antall korrigerte oppholdstimer i 2007 på 10,4 prosent, mens de samlede nominelle kostnadene har økt med 15,5 prosent. I andre offentlige (statlige og fylkeskommunale) barnehager er aktiviteten blitt redusert med 15,2 prosent.

Antall korrigerte oppholdstimer i ordinære private barnehager har økt med 11,7 prosent i løpet av 2007, mens kostnadene i disse barnehagene økte med 19,2 prosent.

I de private familiebarnehagene er aktiviteten blitt redusert med 0,9 prosent. De samlede nominelle kostnadene er likevel økt med 3,1 prosent i 2007.

6 Finansiering av kostnadene i barnehagene i 2007

Tabell 14 viser sammensetning av finansieringen av hhv. kommunale, ordinære ikke-kommunale og private familiebarnehager i utvalgte kommunene i 2007:

Tabell 14: Finansiering av kommunale og ikke-kommunale barnehager i 2007 (i prosent av sum kostnader)

	Kommunale barnehager	Ordinære ikke-kommunale barnehager	Private familiebarnehager
Oppholdsbetaling/annen brukerbetaling	18,3 %	21,4 %	19,8 %
Statstilskudd	47,5 %	57,1 %	63,9 %
Kommunal driftsfinansiering/kommunale driftstilskudd	31,9 %	16,7 %	12,6 %
Andre offentlige tilskudd/andre inntekter	2,3 %	2,4 %	0,6 %
Ikke-økonomisk støtte fra kommunene til ikke-kommunale barnehager		0,7 %	0,3 %
Ikke-økonomisk støtte fra eieren eller andre		0,4 %	1,7 %
Underskudd		1,3 %	1,1 %
Sum finansiering = sum kostnader	100 %	100 %	100 %

I kostnadsanalysene for 2004 til 2006 konstaterte vi at innføring av makspris fra 1.05.2004, har ført til at foreldrebetalingens andel av finansieringen av barnehagene ble redusert i forhold til nivået i 2003.

For 2007 ser vi at foreldrebetalingens andel av finansiering av kommunale barnehager økte noe, fra 17,8 prosent i 2006 til 18,3 prosent av de samlede kostnadene i 2007. I de ordinære ikke-kommunale barnehagene og i familiebarnehagene finner vi en ytterligere reduksjon i foreldrebetalingens andel av finansieringen av barnehagene i 2007. For ordinære ikke-

kommunale barnehager er reduksjonen fra 23 til 21,4 prosent og i familiebarnehagene fra 21,6 til 19,8 prosent.

Den samme utviklingen ser vi i statstilskuddets andel av finansiering av kostnadene: I de kommunale barnehagene har denne andelen økt fra 43,8 prosent i 2006 til 47,5 prosent av de samlede kostnadene i 2007. I de ordinære ikke-kommunale er statstilskuddets andel redusert fra 59,6 til 57,1 prosent og i familiebarnehagene fra 65,1 til 63,9 prosent.

Kommunenes egenfinansiering utgjør i 2007 rundt en tredel (33,1 prosent) av de samlede kostnadene i kommunale barnehager. Dette er en økning fra 31,9 prosent i 2006. For både ordinære ikke-kommunale barnehager og for private familiebarnehager finner vi i 2007 en ytterligere økning, etter at andelen av kommunenes finansiering allerede økte i årene 2006 og 2005. For ordinære barnehager er kommunenes finansiering økt fra 14,9 prosent i 2006 til 16,7 prosent i 2007 og for familiebarnehagene fra 10,4 til 12,6 prosent.

I 2007 ble gjennomsnittlig 1,3 prosent av kostnadene i ordinære ikke-kommunale barnehager dekket gjennom underskudd/tæring på egenkapitalen. Dette representerer en økning fra 1 prosent i 2006.

I avsnitt 3.2.1 har vi kommentert at 123 barnehager, 32 prosent av de ordinære ikke-kommunale barnehagene, avsluttet regnskapet i 2007 med et underskudd. Dette er en liten økning fra 30 prosent i 2006. I disse 123 barnehagene utgjorde underskuddet gjennomsnittlig 4,9 prosent av kostnadene. Underskuddets andel av de samlede kostnadene varierer betydelig, fra 0,09 til 33,3 prosent. Vi ser også at barnehagene som avsluttet regnskapet med et underskudd hadde høyere gjennomsnittskostnader per korrigert oppholdstime (37,98 kroner) enn gjennomsnittet for de ordinære ikke-kommunale barnehagene (35,87 kroner). Spesielt barnehagene med de høyeste underskuddene hadde gjennomsnittlig høye kostnader. I flere av disse ser underskuddet ut til å ha sammenheng med større vedlikehold eller utstyrsanskaffelser som ikke er aktivert, men ført som driftskostnad i resultatregnskapet. Blant disse er det fem barnehager som i regnskapsskjemaet opplyser at eieren ytte ikke-økonomisk støtte til barnehagen som dekker underskuddet. Videre finner vi en rekke barnehager med høye kostnader til fremmedtjenester, kontorkostnad og husleie. Disse postene er ofte uttrykk for at et eierselskap belaster barnehagen for "konsernkostnader".

Også blant de private familiebarnehagene var det noen flere som avsluttet sitt regnskap med et underskudd i 2007 i forhold til 2006 (14 mot 12,5 prosent). Andelen av kostnadene som er "finansiert" med et underskudd, er økt fra 0,7 til 1,1 prosent.

I de 27 familiebarnehagene som avsluttet regnskapet med et underskudd utgjorde underskuddet gjennomsnittlig 6,7 prosent av kostnadene. Også her finner vi at det først og fremst er barnehager med relativt høye kostnader per oppholdstime som viser regnskapsmessige underskudd.

Vedlegg 1: Oversikt over antall kommunale barnehager og antall oppholdstimer i de kommunale barnehagene i utvalgte kommunene i 2007

	Antall kommunale barnehager 2007	Antall kommunale barnehager 2006	Antall korrigerte oppholdstimer per 15.12.07	Antall korrigerte oppholdstimer per 15.12.06	Endring av korrigerte oppholdstimer
0101 Halden	7	6	842 664	711 936	18,4 %
0211 Vestby	7	7	1 415 592	1 382 952	2,4 %
0219 Bærum	58	56	8 690 976	8 455 152	2,8 %
0231 Skedsmo	21	20	4 488 792	4 060 440	10,5 %
030102 Grünerløkka	18	17	3 928 488	3 780 960	3,9 %
030111 Stovner	23	20	3 027 864	2 863 488	5,7 %
030114 Nordstrand	27	25	4 204 344	3 547 872	18,5 %
0403 Hamar	19	18	2 182 656	2 152 032	1,4 %
0412 Ringsaker	18	18	1 546 824	1 364 712	13,3 %
0437 Tynset	5	5	543 600	477 864	13,8 %
0520 Ringeby	3	3	204 504	191 568	6,8 %
0702 Holmestrand	5	5	565 920	571 704	-1,0 %
0709 Larvik	26	22	2 732 880	2 122 872	28,7 %
0817 Drangedal	3	3	418 656	407 640	2,7 %
0906 Arendal	13	12	1 726 296	1 788 312	-3,5 %
1021 Marnardal	3	3	218 472	202 392	7,9 %
1027 Audnedal	2	2	233 496	222 480	5,0 %
1130 Strand	4	4	376 080	349 368	7,6 %
1134 Suldal	8	8	530 424	503 592	5,3 %
1149 Karmøy	14	15	1 569 072	1 534 728	2,2 %
1201 Bergen	61	60	11 284 224	10 244 160	10,2 %
1238 Kvam	10	10	951 816	932 280	2,1 %
1260 Radøy	4	4	555 624	559 464	-0,7 %
1263 Lindås	6	4	545 952	462 264	18,1 %
1401 Flora	11	12	1 431 072	1 351 200	5,9 %
1413 Hyllestad	3	3	192 816	189 456	1,8 %
1416 Høyanger	7	7	611 568	636 960	-4,0 %
1519 Volda	6	6	610 248	573 072	6,5 %
1525 Stranda	5	5	404 064	386 832	4,5 %
1534 Haram	6	6	567 000	519 504	9,1 %
1557 Gjemnes	4	4	348 552	333 288	4,6 %
1567 Rindal	3	3	213 624	245 808	-13,1 %
1576 Aure	5	5	326 304	315 336	3,5 %
1622 Agdenes	2	2	147 216	141 120	4,3 %
1702 Steinkjer	9	9	799 608	771 072	3,7 %
1719 Levanger	8	8	558 720	545 856	2,4 %
1721 Verdal	9	9	1 085 352	913 608	18,8 %
1743 Høylandet	2	2	185 712	154 824	20,0 %
1751 Nærøy	5	5	317 520	291 624	8,9 %
1834 Lurøy	6	6	226 056	207 408	9,0 %
1838 Gildeskål	5	5	204 504	198 216	3,2 %
1866 Hadsel	5	5	497 808	504 408	-1,3 %
1902 Tromsø	41	37	6 001 656	4 708 368	27,5 %
1920 Lavangen	3	3	174 528	174 864	-0,2 %
1925 Sørreisa	6	6	421 560	426 912	-1,3 %
1929 Berg	2	2	87 960	90 576	-2,9 %
1931 Lenvik	15	14	1 364 736	1 141 560	19,6 %
2019 Nordkapp	4	5	408 528	403 728	1,2 %
2020 Porsanger	5	5	231 912	241 272	-3,9 %
2030 Sør-Varanger	13	14	1 180 632	1 261 512	-6,4 %
Sum	555	535	71 384 472	65 618 616	8,8 %

Kommentar: Alle barnehagene i Oslo bydelene Grünerløkka, Stovner og Nordstrand og i Bergen er tatt med i oversikten. Ved beregning av gjennomsnittskostnader i rapporten er disse "nedjustert" til de samme andelen som de utgjorde i kostnadsanalysene før bydelsreform 2004 i Oslo og avviking av bydelsordningen i Bergen.

I 2006 ble kommunene 1569 Aure og 1572 Tustna slått sammen til en ny kommune 1576 Aure. I og med at Aure utgjør en liten andel av utvalget, er det ikke korrigert for dette.

Vedlegg 2: Oversikt over ikke-kommunale barnehager i utvalgskommunene per 15.12.2007 – antall barnehager og antall oppholdstimer, "svarprosent"

	Antall barnehager			Antall korrigerte oppholdstimer			
	I utvalget	I kommunen totalt (KOSTRA)	Andel ("Svarprosent")	I utvalget	I kommunen totalt (KOSTRA)	Andel ("Svarprosent")	
0101	Halden	24	30	80,0 %	2 180 040	2 477 184	88,0 %
0211	Vestby	10	12	83,3 %	1 100 640	1 129 656	97,4 %
0219	Bærum	113	136	83,1 %	8 637 816	9 542 952	90,5 %
0231	Skedsmo	33	39	84,6 %	3 496 536	3 722 376	93,9 %
0301-02	Oslo - Grünerløkka	7	12	58,3 %	827 664	1 556 160	53,2 %
0301-11	Oslo - Stovner	6	9	66,7 %	536 976	669 816	80,2 %
0301-14	Oslo - Nordstrand	57	66	86,4 %	4 062 624	4 408 296	92,2 %
0403	Hamar	19	20	95,0 %	1 475 736	1 516 512	97,3 %
0412	Ringsaker	27	31	87,1 %	1 998 576	2 313 624	86,4 %
0437	Tynset	4	4	100,0 %	221 520	221 520	100,0 %
0520	Ringebu	6	11	54,5 %	101 232	151 152	67,0 %
0702	Holmestrand	8	9	88,9 %	700 584	815 400	85,9 %
0709	Larvik	24	30	80,0 %	2 771 064	3 255 960	85,1 %
0817	Drangedal	0	0	..	0	0	..
0906	Arendal	44	52	84,6 %	2 910 960	3 814 536	76,3 %
1021	Marnardal	0	0	..	0	0	..
1027	Audnedal	0	0	..	0	0	..
1130	Strand	6	6	100,0 %	1 315 536	1 315 536	100,0 %
1134	Suldal	0	0	..	0	0	..
1149	Karmøy	15	21	71,4 %	2 514 816	3 776 976	66,6 %
1201	Bergen ¹⁾	2	4	50,0 %	191 616	328 752	58,3 %
1238	Kvam	0	1	0,0 %	0	21 312	0,0 %
1260	Radøy	0	0	..	0	0	..
1263	Lindås	15	16	93,8 %	1 321 824	1 486 632	88,9 %
1401	Flora	1	2	50,0 %	188 880	206 160	91,6 %
1413	Hyllestad	0	0	..	0	0	..
1416	Høyanger	0	0	..	0	0	..
1519	Volda	8	9	88,9 %	564 096	585 696	96,3 %
1525	Stranda	1	2	50,0 %	62 280	169 968	36,6 %
1534	Haram	6	6	100,0 %	627 792	627 792	100,0 %
1557	Gjemnes	1	1	100,0 %	54 504	54 504	100,0 %
1567	Rindal	0	0	..	0	0	..
1569	Aure	0	0	..	0	0	..
1622	Agdenes	0	0	..	0	0	..
1702	Steinkjer	22	26	84,6 %	1 417 752	1 853 256	76,5 %
1719	Levanger	19	32	59,4 %	1 481 952	2 428 848	61,0 %
1721	Verdal	10	10	100,0 %	1 047 000	1 047 000	100,0 %
1743	Høylandet	0	0	..	0	0	..
1751	Nærøy	5	5	100,0 %	222 624	222 624	100,0 %
1834	Lurøy	0	0	..	0	0	..
1838	Gildeskål	0	0	..	0	0	..
1866	Hadsel	8	8	100,0 %	528 840	528 840	100,0 %
1902	Tromsø	61	61	100,0 %	6 678 144	6 678 144	100,0 %
1920	Lavangen	0	0	..	0	0	..
1925	Sørreisa	1	1	100,0 %	41 688	41 688	100,0 %
1929	Berg	0	0	..	0	0	..
1931	Lenvik	3	3	100,0 %	446 856	446 856	100,0 %
2019	Nordkapp	1	1	100,0 %	21 384	21 384	100,0 %
2020	Porsanger	3	3	100,0 %	309 432	309 432	100,0 %
2030	Sør-Varanger	3	3	100,0 %	185 544	185 544	100,0 %
Sum		573	682	84,0 %	50 244 528	57 932 088	86,7 %

Note:

¹⁾ For Bergen er bare fire ikke-kommunale barnehagene som var med i gamle bydel Arna i kostnadsundersøkelsene fram til 2003 tatt med, selv om bydelsordningen er avvirket i Bergen. Dette er gjort for ikke å endre sammensetningen av det samlede utvalget vesentlig.

Vedlegg 3: Statistisk analyse av kostnadsvariasjonene mellom barnehagene i utvalgs kommunene

På samme måte som i analysene for tidligere år er det gjennomført statistiske analyser som grunnlag for en bedre forståelse av kostnadsforskjellene mellom kommuner og mellom barnehager.

En korrelasjonsanalyse drøfter hvilke (statistiske) sammenhenger det er mellom ulike forhold (variabler) som kan bidra til å forklare kostnadsforskjellene mellom barnehagene. Full samvariasjon (med en koeffisient (r) på 1,00) betyr at en økning av verdien på en variabel med 10 prosent ledsages av en økning også i den andre variabelen med 10 prosent. Ingen samvariasjon mellom variablene gir en koeffisient på 0. Negative korrelasjoner betyr at økning av verdien på den ene variabelen går sammen med en reduksjon av verdien på den andre variabelen.

Regresjonsanalyser er multivariate analyser. Her undersøkes ikke bare sammenhengene mellom variablene, men hvordan flere variabler sammen påvirker det forholdet (den avhengige variabelen) som en søker å forklare.

I tabellene for regresjonsanalysene nedenfor vises variablenes betydning (*koeffisienten*). Koeffisienten uttrykker hvor mye verdien av den avhengige variabelen endrer seg, hvis forklaringsvariabelens verdi endres med én enhet (for eksempel en økning i antall oppholdstimer per årsverk med én time, eller en økning i andel 0-2 åringer i barnehagene med én prosentenheter).

I tillegg viser tabellen t-verdiene for de ulike variablene (i paranteser, under koeffisienten). T-verdien uttrykker hvor sikre resultatene er. Jo høyere t-verdien er, desto sikrere er resultatene – og desto mindre sannsynlighet for at koeffisienten representerer et "tilfeldig" utslag. Variabler som er signifikante (med mindre enn 5 prosent sannsynlighet for feil) er uthevet.

For hver av analysene viser tabellene også den samlede forklaringskraften, r^2_{adj} . Denne viser hvor stor andel av variasjonene i den avhengige variabelen mellom barnehagene i utvalget som forklaringsvariablene i analysen samlet er i stand til å forklare.

Korrelasjonsmatrise: Statistisk samvariasjon mellom aktuelle variabler

	Sum kostnader per korr. opph.time	Kostnader per korr. opph.time basisdrift	Korr. opph. timer per årsverk	Personalkostnader per årsverk	Andel personal-kostnader av sum kostnader basisdrift	Andel avskrivninger/husleie av sum kostnader basisdrift	Andel funksjons-hemmede barn	Andel minoritets-språklige barn	Andel barn med tilbud om språkstиму-tering	Andel barn i familie-barneh.	Andel 0-2 åringer	Andel barn med oppholdstid < 33 t/uke	Størrelse (antall korr. opph. timer per barneh.)
Sum kostnader per korr. opph.time	1												
Kostnader per korr. opph.time basisdrift	0,947	1											
Korr. opph. timer per årsverk	-0,547	-0,543	1										
Personalkostnader per årsverk	0,598	0,531	-0,125	1									
Andel personal-kostnader av sum kostnader basisdrift	0,260	0,196	-0,310	0,715	1								
Andel avskrivninger og husleie av sum kostnader basisdrift	-0,172	-0,155	0,337	-0,239	-0,420	1							
Andel funksjons-hemmede barn	0,416	0,286	-0,325	0,325	0,283	-0,260	1						
Andel minoritets-språklige barn	0,219	0,169	-0,168	0,205	0,191	-0,221	0,343	1					
Andel barn med tilbud om språkstиму-tering	0,259	0,187	-0,145	0,232	0,175	-0,142	0,382	0,738	1				
Andel barn i familiebarnehager	-0,468	-0,425	0,317	-0,611	-0,460	0,363	-0,404	-0,222	-0,229	1			
Andel 0-2 åringer	-0,390	-0,357	0,333	-0,506	-0,401	0,381	-0,361	-0,214	-0,239	0,760	1		
Andel barn med oppholdstid < 33t/uke	0,177	0,212	-0,207	0,057	0,074	-0,229	0,016	-0,112	-0,079	-0,098	-0,175	1	
Størrelse (antall korr. oppholdstimer per barnehage)	0,184	0,117	-0,024	0,340	0,198	-0,093	0,303	0,250	0,258	-0,533	-0,354	-0,290	1

Forklaring av variasjoner i sum kostnader til ordinær drift per oppholdstimer i barnehagene:

	Analyseresultater:		
	1	2	3
Antall korrigererte oppholdstimer per årsverk	-0,00209 (-36,29)	-0,00215 (-38,02)	-0,00263 (-38,24)
Personalkostnader per årsverk	0,000066 (37,86)	0,000067 (38,41)	0,000084 (43,83)
Andel personalkostnader (i % av sum kostnader)	-31,622 (-32,35)	-32,057 (-34,15)	-34,511 (-27,04)
Andel husleie/avskrivninger (i % av sum kostnader)	2,9569 (1,61)		
Kommunale barnehager	6,3021 (29,02)	6,333 (28,95)	
Andel barn i familiebarnehager	0,1438 (0,38)	-1,179 (-4,27)	
Andel barn 0-2 år	1,1760 (2,18)		
Andel funksjonshemmede barn	-2,4827 (-1,13)		
Andel minoritetsspråklige barn med tospråklig assistanse	-3,8562 (-1,83)		
Antall oppholdstimer per barnehage (barnehagestørrelse)	0,000058 (-3,53)	-0,000075 (-4,13)	
Samlet forklaringskraft (r^2_{adj})	0,872	0,869	0,752

Forklaring av variasjoner i antall oppholdstimer per årsverk i barnehagene:

	Analyseresultater:		
	4	5	6
Personalkostnader per årsverk	0,01078 (12,63)	0,01062 (12,28)	
Andel personalkostnader (i % av sum kostnader)	-5020 (-10,73)	-5098 (-10,74)	
Offentlige barnehager	-1047 (-9,42)	-1020 (-9,29)	-718 (-6,52)
Andel barn i familiebarnehager	961 (4,83)	1644 (10,56)	1222 (8,23)
Andel funksjonshemmede barn	-4523 (-3,91)	-4977 (-4,35)	-6395 (-5,22)
Andel minoritetsspråklige barn	511 (0,45)		
Andel barn 0-2 år	1229 (4,33)		
Andel barn med ukentlig oppholdstid < 33 timer	-895 (-3,41)		
Antall oppholdstimer per barnehage	0,00379 (4,38)	0,00539 (6,76)	0,00630 (7,38)
Samlet forklaringskraft (r^2_{adj})	0,341	0,321	0,214

Forklaring av variasjoner i **personalkostnader per årsverk i barnehagene:**

	Analyseresultater:		
	7	8	9
Offentlige barnehager	57 816 (12,57)	57 618 (12,88)	57 040 (12,71)
Andel barn i familiebarnehager	-85 506 (-11,18)	-86 009 (-11,27)	-102 762 (-19,08)
Andel funksjonshemmede og andre barn med særlige behov	-11 718 (-2,19)	-109 296 (-2,20)	-93 965 (-1,89)
Andel minoritetsspråklige barn	-1 012 (-0,02)		
Andel barn 0-2 år	-39 777 (-3,18)	-37 808 (-3,09)	
Andel barn med oppholdstid < 33 timer/uke	-10 385 (-0,97)		
Samlet forklaringskraft (r^2_{adj})	0,464	0,465	0,461